

Защо да ходя
на училище?

С поглед в бъдещето – училището има смисъл

Национално представително проучване на
нагласите сред ученици в VI клас
Юни 2016

Целева група

- Ученици от VI клас

Изследователски дизайн

Комбинация от предварително качествено и последващо количествено изследвания

- **Качествено изследване по метода на груповата дискусия**

10 фокус групи, от които 8 с ученици от VI клас и по една с родители и учители в локациите гр. Ямбол, гр. Кърджали, гр. Разград, гр. Брегово, гр. Искър, гр. Бухово, гр. Девин и с. Паволче

- **Количествено проучване**

Национално представителна извадка от 98 случайно подбрани паралелки, възпроизвеждаща структурата на целевата група по регион, тип училище, големина на населеното място и социално-демографски характеристики на учениците

- **Метод**

Пряка групова анкета - всички ученици в паралелката попълват предварително подготвена анкетна карта с 42 въпроса, от които 17 открити (предполагащи спонтанен отговор)

- **Обем**

1721 респондента

- **Представителност и точност**

- Постигнатата ефективна извадка осигурява много добра точност на обобщените резултати - максималната допустима стохастична грешка е $\pm 2.4\%$
- Извадката покрива 93% от списъчния състав на изследваните паралелки, като разликата до 100% се дължи на отсъстващи от училище по време на изследването, деца без подписана от родител или настойник декларация за информирано съгласие и 21 анкетни карти със съществени непълноти при самостоятелното попълване

- **Период на провеждане**

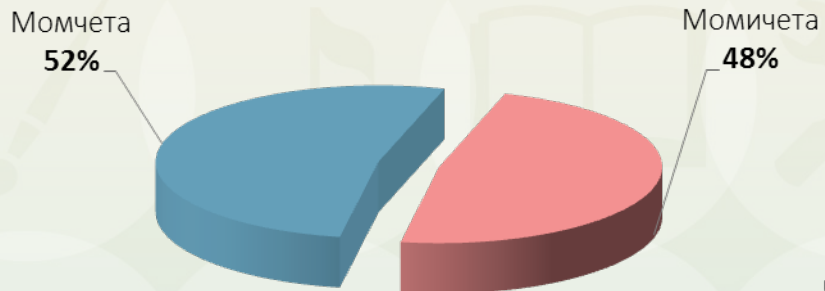
- Качествено изследване 19-30.III.2016 г.
- Количествено проучване 26.V.-14.VI.2016 г.

*Профил
на изследваната
целева група*

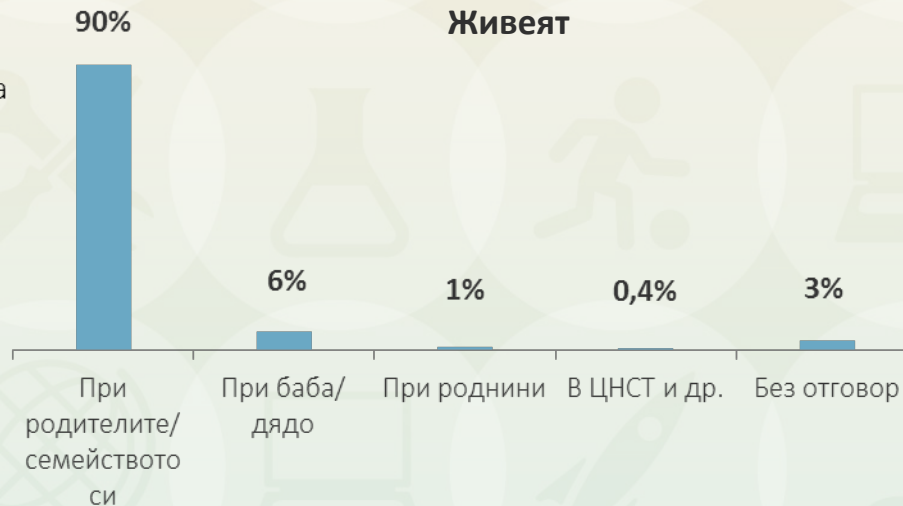

**УЧИЛИЩЕТО
ИМА СМИСЪЛ**

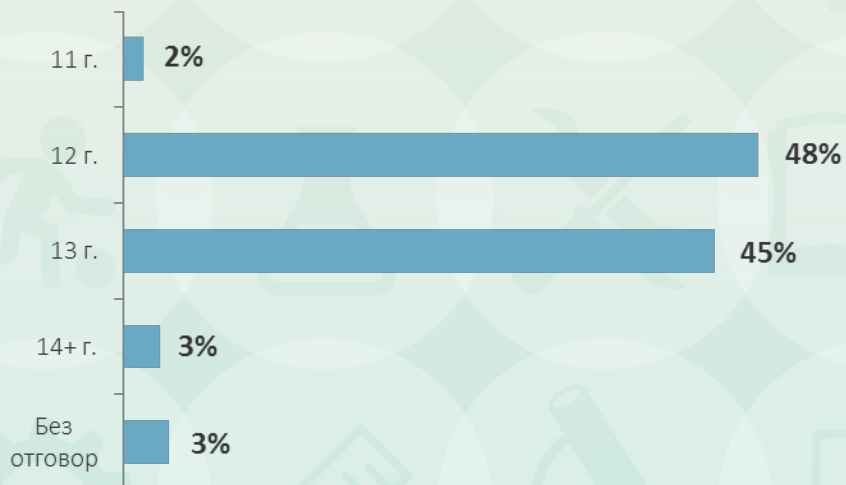
Пол

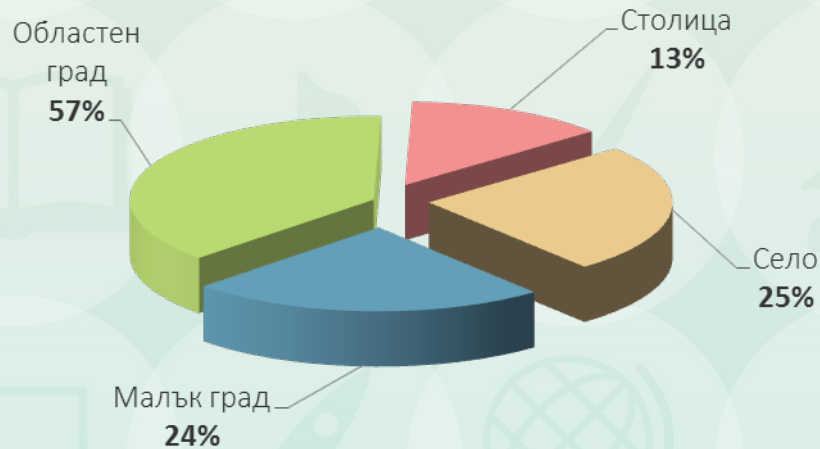
Живеят

Възраст

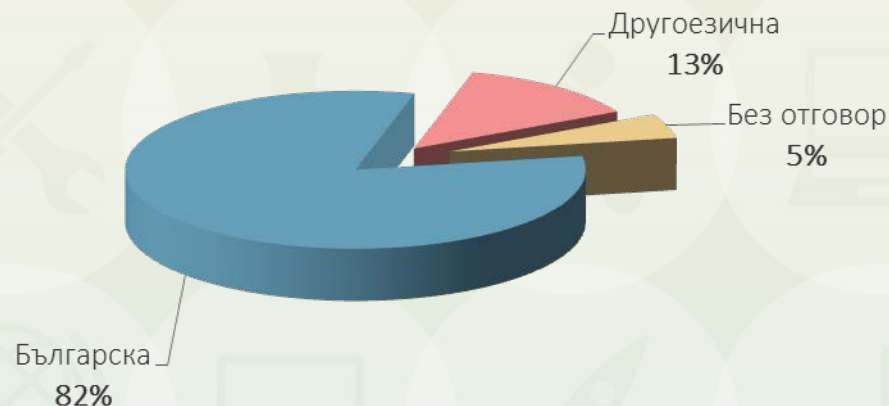
Местоживеене

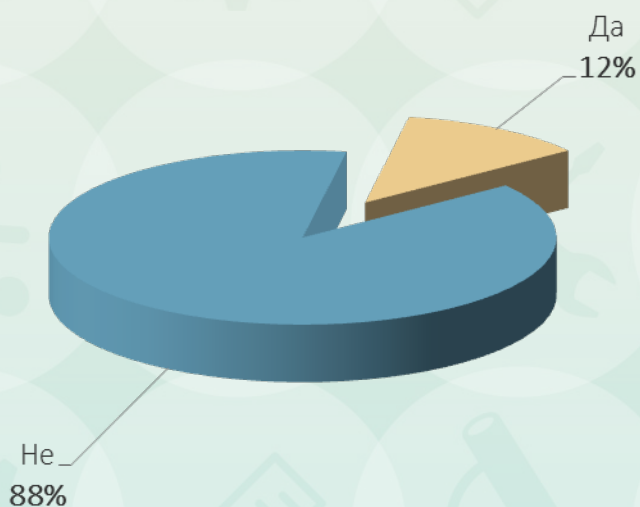
Тип училище

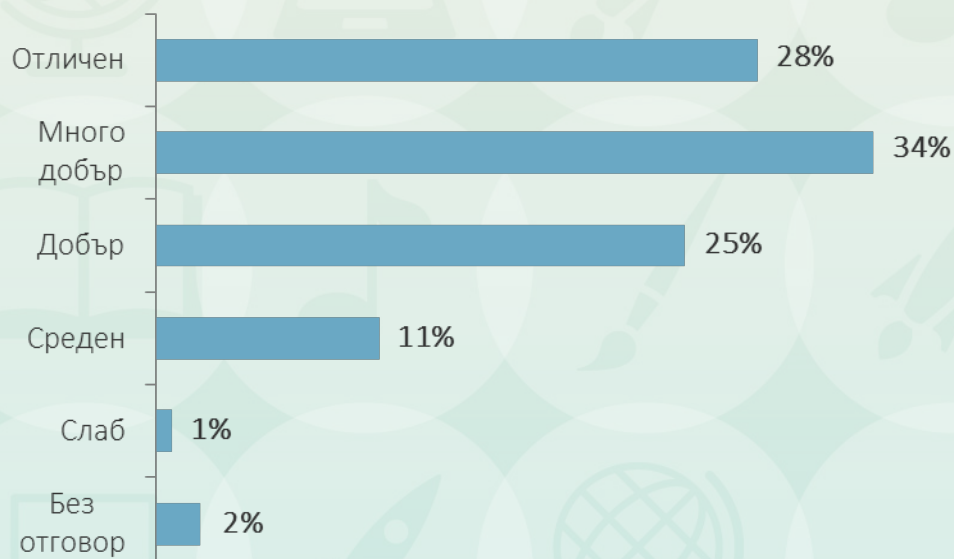
Езикова среда

Ежедневно пътуващи до друго населено място

Среден успех

- ✓ Около 3.5% със СОП
- ✓ 9% не са ходили на детска градина
- ✓ 10% не живеят с родителите си (в т.ч. на 3% родителите са в чужбина)
- ✓ 12% ежедневно пътуват до друго селище
- ✓ 12% нямат приятели на същата възраст там, където живеят
- ✓ На 14% се случва да работят, за да изкарат нещо (26% от ромчетата)
- ✓ 18% имат трудности с българския (ежедневният език в средата им е друг)
- ✓ Поне 23% са от крайно бедни домакинства
- Като цяло при 1/4 от изследваните деца (26%) са налице 3 и повече от тези рискови фактори

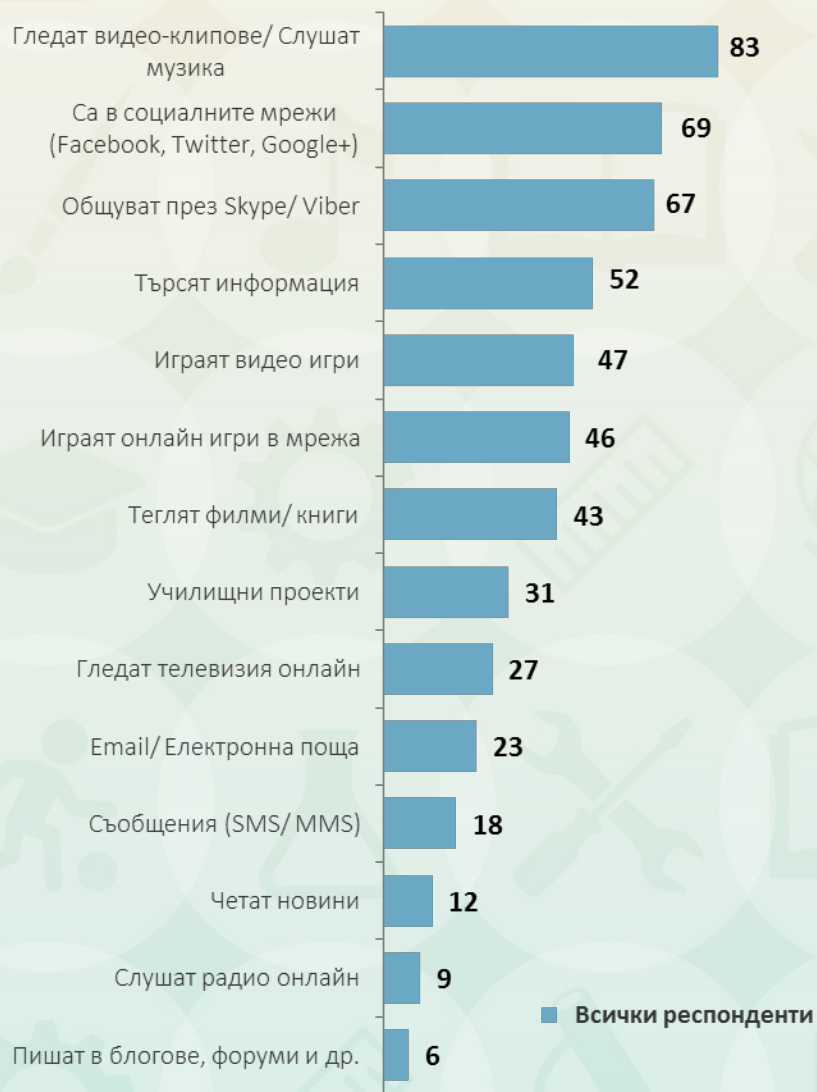
Свободно време

**УЧИЛИЩЕТО
ИМА СМИСЪЛ**

Любими занимания през свободното време (Топ 10)

- **Практически всички шестокласници (96%) имат достъп до Интернет**
- Ползва се основно за
 - ✓ социални контакти
 - ✓ забавление
 - ✓ игри
 - ✓ участие в училищни проекти
 - ✓ помощ в ученето

Любими музикални изпълнители

- Независимо от социалните, регионалните и етнически различия, шестокласниците избират (или са избрани) от таргетиращата аудитория продукти на музикалната индустрия
- Хегемон е обаче локалният отговор на глобалните тенденции

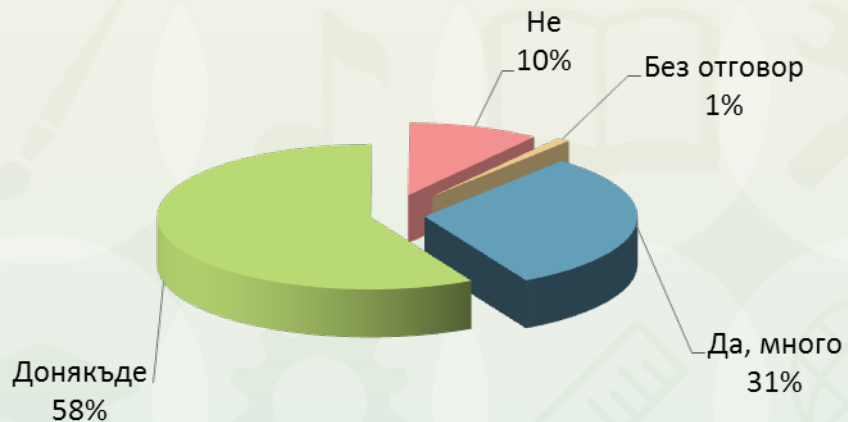
- Мнозинството деца са въввлечени в дейности, подкрепящи родителите и домашното стопанство
- **14% признават, че понякога работят за пари (най-висок е този процент сред децата от ромската общност - 26%)**

*Аз и моето
училище*

**УЧИЛИЩЕТО
ИМА СМИСЪЛ**

Харесва ли ти да ходиш на училище?

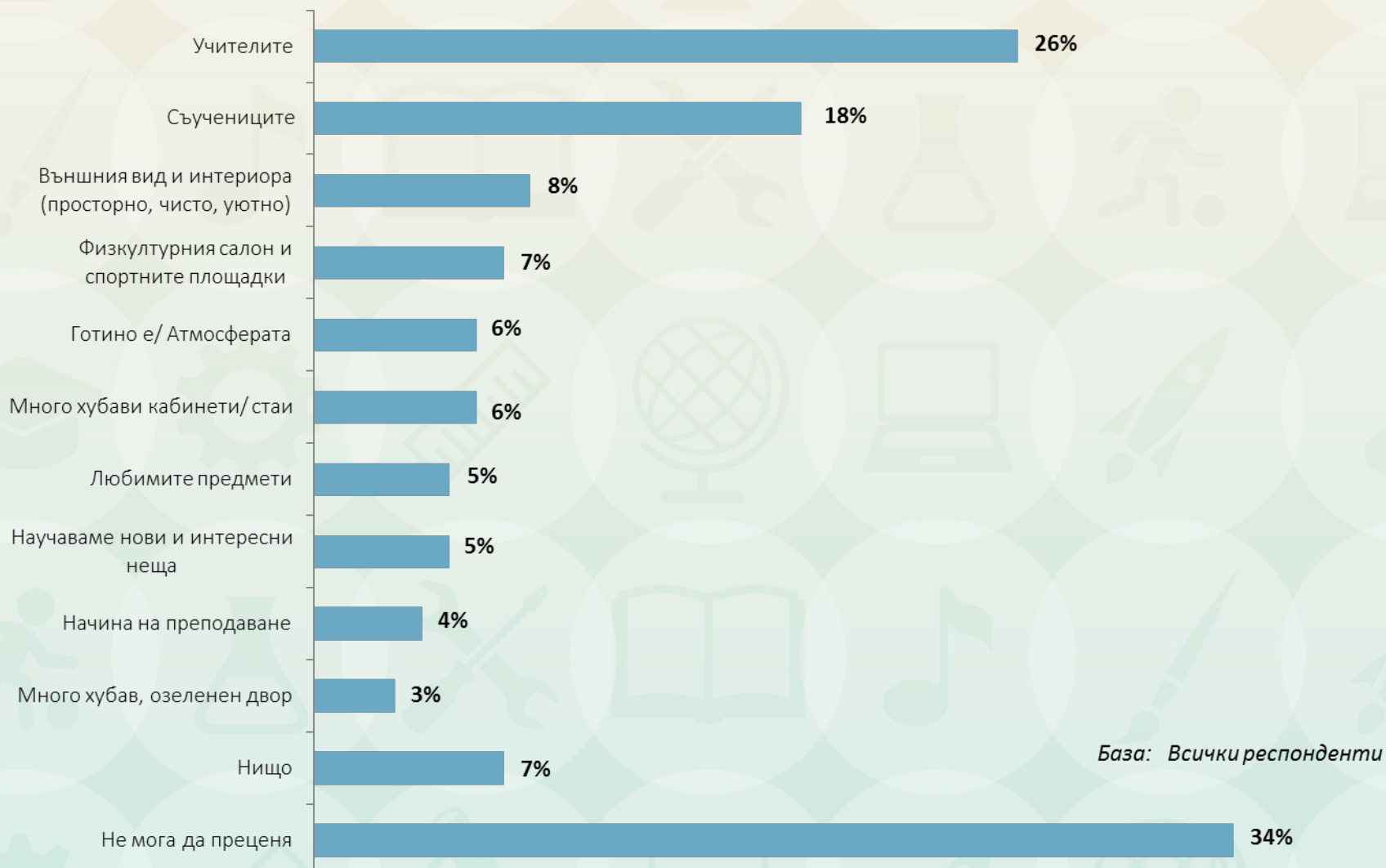

- Децата, учещи в училища от села и малки градове средно с 10% по-често от тези в големите градове са отговаряли с *'Да, много ми харесва'*
- За тях училището е нещо повече от учебна институция

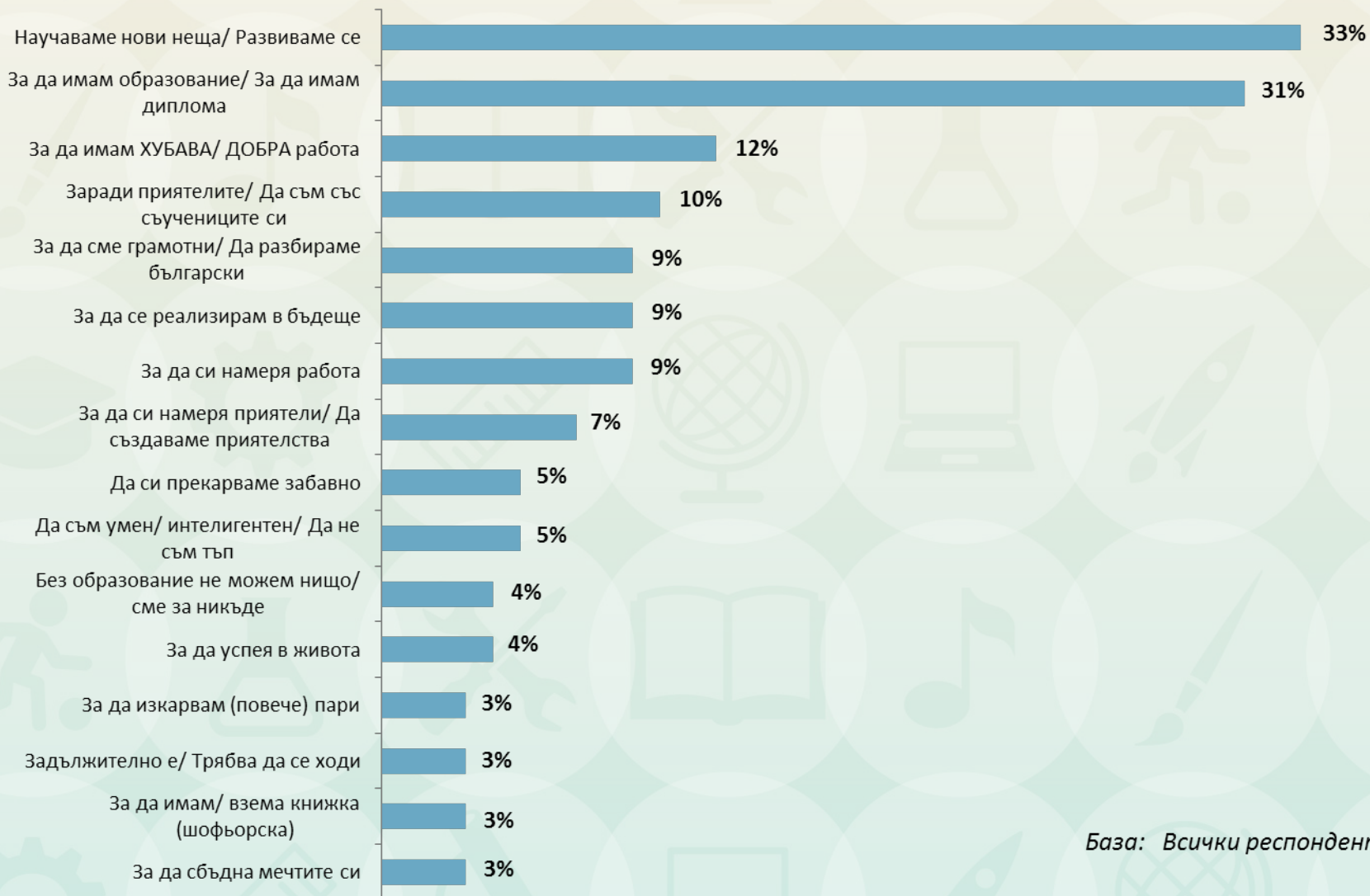
За теб лично важно ли е да ходиш на училище?

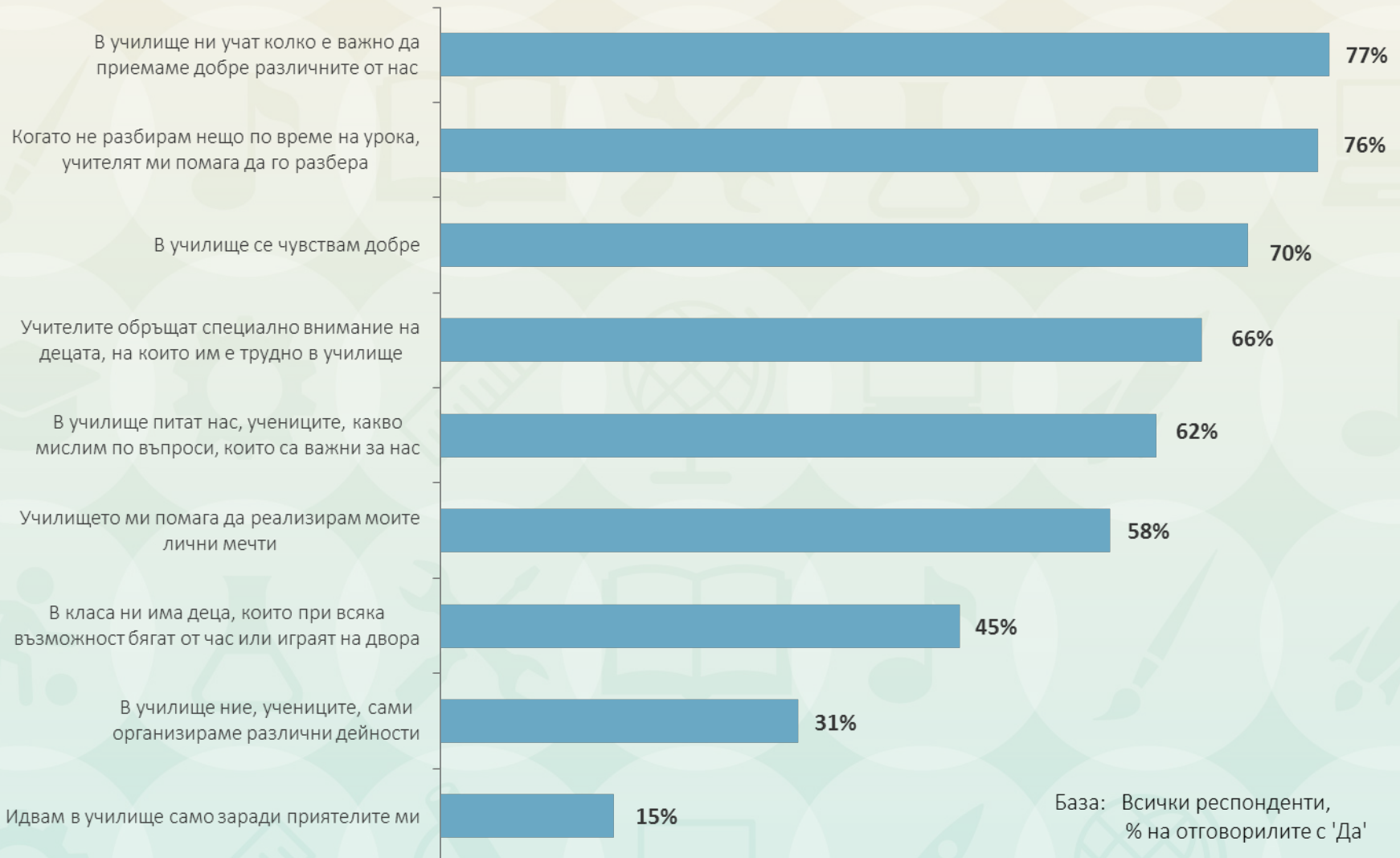
Какво най-много харесват в училище (Top 10)

Защо е важно да се ходи на училище (Top 15)

База: Всички респонденти

База: Всички респонденти,
% на отговорилите с 'Да'

- **Момчетата** много по-често от момичетата харесват
 - ✓ физическо възпитание и спорт
 - ✓ информационни технологии
 - ✓ домашна техника и икономика
 - ✓ история и цивилизация
- За сметка на това **момичетата** по-често харесват
 - ✓ изобразително изкуство
 - ✓ музика
 - ✓ български език и литература
- **Равен интерес** наблюдаваме към
 - ✓ човекът и природата
 - ✓ математика
 - ✓ английски език
 - ✓ география и икономика

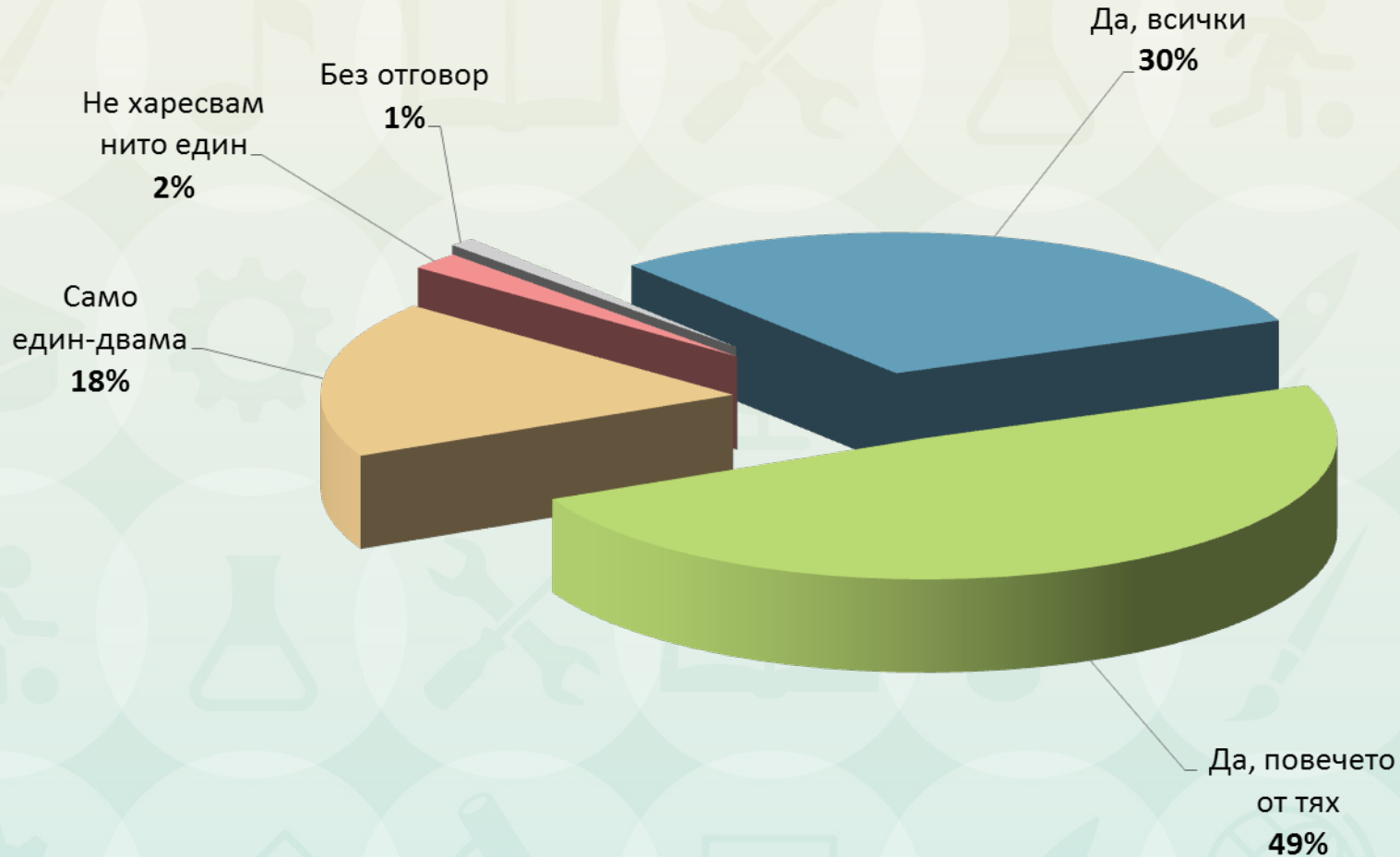

➔ **Предметът с най-нисък рейтинг е 'История и цивилизация' – тези, които не го харесват (43%) са повече от тези, които го харесват (37%)**

Не харесват тези предмети, защото:

Харесваш ли учителите си?

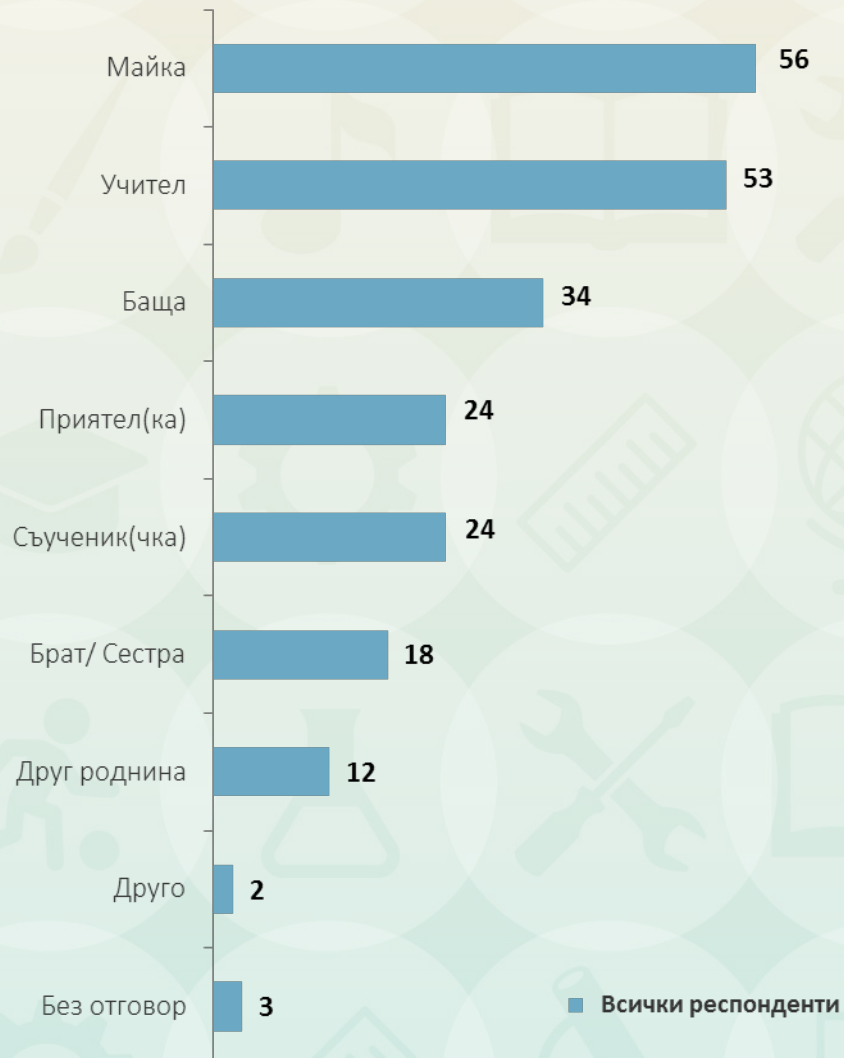

✓ Отнася се добре към децата (справедлив, принципен)	- 38%
✓ Поднася и обяснява по разбираем начин учебния материал	- 23%
✓ <i>'С нея/ него ни е интересно'</i>	- 12%
✓ <i>'Помага при затруднения, окуражава'</i>	- 11%
✓ Не е груб с децата	- 5%
✓ Стреми се да разбира децата	- 5%
✓ <i>'Готин е/ Млад, симпатичен, приятелски настроен'</i>	- 5%
✓ <i>'Има чувство за хумор'</i>	- 2%
✓ <i>'Интересува се от мен'</i>	- 2%
✓ <i>'Говори с нас по важни теми от живота'</i>	- 2%

- 58% от децата са ангажирани в някакви извънкласни форми
- При равни други условия, посещаването на занималня намалява поне с 30% вероятността детето да изпадне в риск

При трудности по някой предмет помощ търсят от

- Основният помощник в ученето е майката
- Изненадващо често се посочва и учител. До голяма степен това е характерно за посещаващи занималня
- Близо 15% от децата разчитат основно на приятели и съученици. Интернет прави много по-лесна взаимопомощта

- Основните страхове на шестокласниците са свързани с училището
 - ✓ страх от несправяне и провал
 - ✓ подигравки от съученици
 - ✓ лошо отношение от страна на учителите
- Има ги и тийнейджърските притеснения, провокирани от неприемане на външния вид (основно момичета), липсата на истински приятели и т.н.
- 18% се боят от агресия в училище

- ✓ На **10%** изобщо не им харесва да ходят на училище
- ✓ Други **10%** не смятат, че ходенето на училище и ученето са важни за това как ще живеят някой ден
- ✓ **11%** се чувстват зле в училище
- ✓ **12%** имат успех под **3.50**
- ✓ **13%** харесват само 1-2 предмета и не харесват останалите
- ✓ **15%** идват на училище само заради приятелите си
- ✓ **21%** не харесват нито един учител или максимум един-двама
- **Децата, при които поне 3 от тези рискови фактори действат съвместно са 18%**

Мечтани професии

**УЧИЛИЩЕТО
ИМА СМИСЪЛ**

Момчета

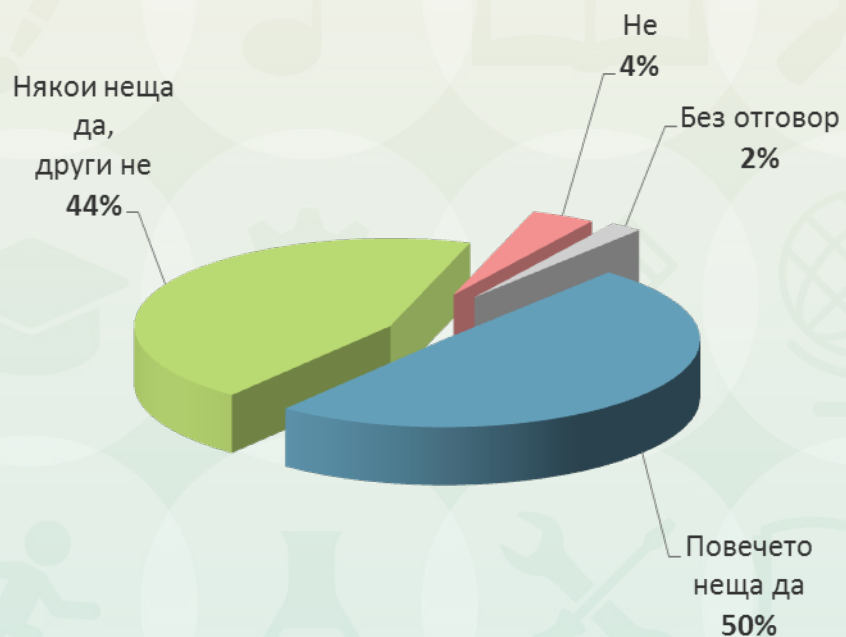
✓ Футболист	- 23%
✓ Полицай	- 17%
✓ IT специалист	- 11%
✓ Лекар	- 9%
✓ Адвокат	- 8%
✓ Певец/ Музикант	- 6%
✓ Архитект	- 5%
✓ Готвач	- 5%
✓ Пожарникар	- 5%
✓ Спортист	- 5%
✓ Строител	- 4%
✓ Инженер	- 4%
✓ Професионален шофьор	- 4%
✓ Автомонтьор	- 4%
✓ Военен	- 3%

Момичета

✓ Адвокат	- 19%
✓ Лекар	- 18%
✓ Учител	- 15%
✓ Актриса	- 13%
✓ Моден дизайнер	- 11%
✓ Фризьорка	- 11%
✓ Музикант/ Певица	- 8%
✓ Ветеринар	- 7%
✓ Стоматолог	- 5%
✓ Художник	- 5%
✓ Полицай	- 5%
✓ Готвачка	- 5%
✓ Фармацевт	- 4%
✓ Медицинска сестра	- 4%
✓ Архитект	- 4%
✓ Модел	- 4%
✓ Психолог	- 4%

→ Само 15% не са мислили по въпроса

Ще им бъде ли полезно това, което учат в бъдещата работа

* 18% смятат, че в VI клас учат твърде много излишни неща

Какво друго трябва да знаят, за да работят това, което искат

Изводи

УЧИЛИЩЕТО
ИМА СМИСЪЛ

- В света на шестокласниците откриваме следи от растящите **нееднородност, неравенства и различия**, характерни за българското общество днес
- Особено отчетливи са
 - ✓ **социално-икономическите**
 - ✓ **етно-културните**
 - ✓ **регионални и локални**
 - ✓ **особености на семейната среда**
- Тези различия диференцират както жизнените възможности, така и образователните стратегии на родители и деца
- А доколкото в модерните общества социалното неравенство се възпроизвежда до голяма степен чрез образованието, то училищата се диференцират на елитни, масови и маргинализирани

- Има фактори, които обаче противодействат на тези тенденции и такива са
 - ✓ **растящото влияние на модерните технологии (най-вече Интернет, до който достъп имат 96% от шестокласниците)**
 - ✓ **общото културно поле, в което се социализира тяхното поколение (харесват сходни музикални стилове и изпълнители, имат сходни хобита през свободното време)**
 - ✓ **любовта към спорта и активните игри**
 - ✓ **стремежът на училището да следва единни образователни стандарти, да култивира разбиране и толерантност към различията, да интегрира различните деца**

- Въпреки някои позитивни тенденции, **около 30-35% от изследваните деца са рискови от гледна точка на мотивация за учене, продължаване на учението, качеството на полученото от тях образование**
- Ще ги идентифицираме най-лесно по няколко критерия
 - ✓ **успехът им е под Добър (4.00)**
 - ✓ **основното, заради което ходят на училище са приятелите, възможността да поиграят и общуват с връстници**
 - ✓ **харесват само 1-2 учебни предмета (от които единият е 'Физкултура и спорт', а другият е 'Музика' или 'Информационни технологии')**
 - ✓ **срещат сериозни трудности по основните предмети**

- ✓ **поне половината от тях имат сериозни трудности с българския език**
- ✓ **ако са мнозинство в паралелката, груповият конформизъм ги демотивира да учат; ако са малцинство, се чувстват изолирани и ефектът е същият**
- ✓ **в семейна среда няма кой да им помага и да ги мотивира (една трета от тях не живеят с родителите си, а при останалите родителите са пасивни)**
- ✓ **наченките на професионална ориентация ги насочва към професии, които не предполагат високо равнище на образование (шофьор, спортист, фризьорка, готвач)**

- ✓ не виждат връзка между това, което учат и професионалните роли, към които средата им ги е ориентирала
- ✓ извън училище често са ангажирани в домашната икономика (половината твърдят, че понякога се налага да работят за пари), а през свободното си време обикновено са в средата на себеподобни на улицата, в квартала, на село
- Проблемът с тези деца се засилва от факта, че обикновено ги откриваме
 - ✓ в социално-депресивни райони (с висока безработица, бедност, неразвита инфраструктура)
 - ✓ в училища с ограничен финансов ресурс, занемарена материално-техническа база, демотивирани учители и занижени образователни стандарти

- **4 пъти по-вероятно** е в риск да се окаже дете, което расте в чуждоезикова среда, отколкото в българоезична
- **3 пъти по-вероятно** е същото, ако детето не е ходило на детска градина, отколкото ако е ходило
- **2 пъти по-вероятно** е, ако не живее с поне един от родителите, отколкото ако живее с тях
- **2 пъти по-вероятно** е, ако живее и учи в село или малък град, отколкото ако е в областен център или столица

- **Изследването регистрира като успешни мерки и усилия по превенция на рисковете от отпадане на тези деца от училище**
 - ✓ **развитието на извънкласни форми за ангажиране**
 - ✓ **акцент върху спорта или някакво изкуство**
 - ✓ **обхващането им в занимални**
 - ✓ **практиката да се допитват до ученици по въпроси, които са важни за тях**
 - ✓ **възможностите децата сами да инициират и организират празници и събития в училище**
 - ✓ **противодействия на агресията, дискриминацията, двойните стандарти в отношението към децата**
 - ✓ **опитите за ранна и практически насочена професионална ориентация**

- **Когато семейството и училището нямат достатъчен собствен капацитет да изпълняват социализиращата си роля, местната общност може да помогне**
- **Това е особено ефективна локална стратегия в депресивните селища и общини, в които училищата съществуват в режим на оцеляване и марги-нализация**
- **Резултатите от количественото и качественото изследване подкрепят извода, че когато училището се отвори към света около себе си и този свят навлезе в него със своите позитивни образци, перспективи, знания и умения, нараства вероятността децата в риск да намерят в училището и ученето нещо увличащо, интересно, полезно за себе си**

Социологическите изследвания по проекта са реализирани от:

Джи Кънсалтинг ЕООД

1164 София, Бизнес сграда Лакарт

бул. Джеймс Баучер 23

тел.: +359 (2) 9694375; +359 (888) 958593

e-mail: office@g-consulting.bg

Методология и анализ на резултатите:

Живко Георгиев

Компютърен анализ и графично оформление:

Ирен Ценкова и Стефан Стефанов (ЦПО)

Екип теренно проучване:

Мартина Порязова